

Miljø- og Fødevareministeriet

Institution: NaturErhvervstyrelsen

Enhed/initialer: EU & Erhvervsudvikling/Innovation – HELPAL/BJTH

Sagsnr.: 15-8094-000197

Dato: 21. september 2015

Orienterende notat om GUDP, ICROFS, Madkulturen og andre særbevillinger udmøntet under GUDP-loven

Problemstilling

I notatet gives en overordnet gennemgang af GUDP's finansiering og setup, herunder sammenhæng og finansiering af forskning i regi af ICROFS, driftstilskud til Madkulturen samt anvendelsen af særbevillinger.

Rammer for GUDP

Lov nr. 1502 af 27. december 2009 om Grønt Udviklings- og Demonstrationsprogram blev vedtaget som led i aftalen om Grøn Vækst af 16. juni 2009 mellem VK-regeringen og Dansk Folkeparti.

GUDP-lovens formål er at bidrage til en konkurrence- og bæredygtig fødevarer- og nonfoodproduktion, og indsatsen fokuserer på de seks hovedudfordringer for erhvervene, der blev identificeret i planen for Grøn Vækst (2009):

- En mere bæredygtig planteproduktion
- En mere bæredygtig husdyrproduktion med bedre dyrevelfærd
- En mere CO₂-neutral energiproduktion i landbruget
- En mere markedsdrevet økologisk produktion
- En højere produktivitetstilvækst og øget værdiskabelse
- Et mere bæredygtigt fiskeri og en bæredygtig akvakulturproduktion

I henhold til GUDP loven er der nedsat en uafhængig bestyrelse, som primært består af folk, der bredt repræsenterer erhvervet. Dette for sikre erhvervets interesser og en sammenhængende og visionær håndtering af udfordringerne fra jord og hav til bord samt fra forskning til implementering af ny viden og ny teknologi.

Ministeren udpeger bestyrelsen for GUDP. Bestyrelsen består af en formand og syv medlemmer. For at sikre en tværgående koordination af den samlede forsknings- og innovationsindsats indstiller erhvervs- og vækstministeren, uddannelses- og forskningsministeren, samt energi-, forsynings- og klimaministerne hvert et medlem. Under den tidligere regering indstillede miljøministeren også et medlem.

GUDP-bestyrelsen har ansvaret for udformning af en 4-årig strategi og årlige handlingsplaner, der skal godkendes af miljø- og fødevareministeren. Den nuværende GUDP-strategi (2015-2018) er udarbejdet i en dialog mellem bestyrelsen og erhvervet samt andre interessenter og er sammen med GUDP's handlingsplan for 2015 godkendt af tidligere fødevareminister Dan

Jørgensen (S) d. 15. december 2014. GUDP bestyrelsen vil i december 2015 indstille handlingsplanen for 2016 for ministeren.

På grundlag af de årlige handlingsplaner træffer bestyrelsen beslutning om anvendelse af den bevilling, der er fastsat på den årlige finanslov samt beslutning om indkaldelse af projektsøgninger. Derudover træffer bestyrelsen beslutning om tilsagn og afslag på de ansøgninger om tilskud til udviklings- og demonstrationsprojekter samt forskningsprojekter, som GUDP modtager.

Det er NaturErhvervstyrelsens vurdering, at hvis der skal ændres på dette setup, skal GUDP-loven ændres.

Finansiering af GUDP, ICROFS og Madkulturen

GUDP blev etableret i 2010 som led i aftalen om Grøn Vækst ved en sammenlægning af bevillingerne under den daværende Innovationslov og Fødevareministeriets forskningsprogrammer.

Tabel 1 (på næste side) gengiver for perioden 2009–2015 oprindelse og tilførsel af bevillinger til GUDP (FL § 24.33.02.10) og Madkulturen (FL § 24.33.02.50). Derudover viser den de oprindelige bevillinger til Innovationsloven og Fødevareministeriets forskningsprogrammer (kolonne: År 2009).

En del af de sammenlagte bevillinger blev allokert til tilskud til driften af den selvejende institution Madkulturen (FL § 24.33.02.50), som ligeledes var en del af Grøn Vækst-aftalen fra 2009. I 2010 blev der afsat 4,0 mio. kr. og 15,0 mio. kr. det efterfølgende år. Disse tal samt beløbene for 2012-2015 fremgår af tabel 1.

Madkulturens basisbevilling i 2016 vil, ifølge FFL2016-II, som offentliggøres ultimo september, lyde på 15 mio. kr., som finansieres af 11 mio. kr. fra GUDP-bevillingen og 4 mio. kr. fra § 24.33.02.20. Forskellige nationale og internationale forskningsaktiviteter mv. I tillæg til basisstilskuddet er der i 2016 afsat 1,0 mio. kr. til styrkelse af gastronomiområdet og 3,3 mio. kr. som er afsat i forbindelse med Task Force for grønne indkøb i offentlige køkkener. Basistilskuddet fra Miljø- og Fødevareministeriet til Madkulturen vil i 2017 være 14 mio. kr. Dette beløb nedsættes herefter med 1,0 mio. kr. årligt frem til 2019.

Udover de ved etableringen af GUDP afsatte bevillinger tilføres både GUDP og Madkulturen yderligere formålsbestemte og øremærkede midler (ekstrabevillinger) som led i de årlige aftaler om fordeling af globaliseringspuljen og forskningsreserven samt finansloven i øvrigt. Beløbene og formål fremgår af tabel 1.

GUDP har således også som led i aftalerne om fordeling af globaliseringspuljen og forskningsreserven i 2010 og 2013 fået tilført ekstra midler til gennemførsel af økologiske forsknings- og udviklingsaktiviteter koordineret gennem Internationalt Center for Økologiske Fødevarer-systemer (ICROFS), jf. tabel 1. Der er således tale om midler, der ligger udover GUDPs grundbevilling.

ICROFS, der er et center uden mure bestående af de finansierede økologiforskningsaktiviteter, ledes af en international bestyrelse nedsat efter en vedtægt udstedt af miljø- og fødevareministeren. ICROFS' koordinatorfunktion sikrer, at ny forskning bygger videre på eksisterende forskning, at forskningsprogrammer adresserer de udfordringer, erhvervet står overfor og dermed sikrer en bred formidling af resultaterne. Midlerne har været udbudt i forskellige an-

søgningsrunder som f.eks. Organic RDD og ERA-nettet Core Organic, og helt formelt er det GUDP-bestyrelsen, som træffer afgørelse om tilsagn eller afslag på baggrund af ICROFS' indstilling. Der er etableret et sekretariat til at koordinere aktiviteterne.

Tabel 1: Oprindelse og bevillinger (FL + TB) afsat til Grønt Udviklings- og Demonstrationsprogram og Madkulturen (mio. kr. årets priser)

År	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
§ 24.23.17.10 Innovation, forskning og udvikling i jordbrugs- og fiskerisektoren	101,9						
<i>Heraf projekter i økologiens hus, Aftale om økologi-pakken 2007</i>	3,0						
§ 24.33.02.10 Forskningsaktiviteter inden for fødevarerektoren	94,4						
§ 24.33.02.10 Udviklings- og Forskningsaktiviteter inden for fødevarerektoren (GUDP)		229,0	209,2	214,2	312,0	200,2	209,5
<i>Heraf projekter i økologiens hus, Aftale om økologi-pakken 2007</i>		3,0	3,0	3,0	3,0		
<i>Heraf økologisk forskning, Aftale om Globaliseringsreserven 2010</i>		40,0	40,0	40,0			
<i>Heraf økologisk forskning, Aftale om Forskningsreserven 2013 (koordineret af ICROFS)</i>					40,0	30,0	30,0
<i>Heraf antibiotika, økologi og innovation, Aftale om Finansloven 2013</i>					50,0		
<i>Heraf forædling og eksportværdi samt dyrevelfærd, Aftale om Grøn omstilling 2013</i>					47,0		
§ 24.33.02.50 Madkulturen		4,0	15,0	16,0	17,8	20,2	21,9
<i>Heraf basistilskud</i>		4,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0
<i>Heraf støtte til kokkelandsholdet</i>				0,3	0,3	0,3	0,6
<i>Heraf økologi i offentlige køkkener</i>				0,7			
<i>Heraf skolehaver</i>						1,0	
<i>Heraf taskforce Grønne indkøb, Aftale om finansloven 2014</i>					2,5	2,3	4,3
<i>Heraf fremtidens fødevareruddannelser, Aftale om vækstplaner 2014</i>						2,0	2,0
<i>Heraf danskernes mad</i>							0,6

Konkurrenceudsættelse af særbevillinger under GUDP

Som allerede berørt, så rummer GUDP-loven en række muligheder, som anvendes i dag til støtte af forskellige formål, der også vil kunne bringes i spil ved fremtidige politiske forhandlinger til udmøntning af særbevillinger og lignende.

GUDP's rammer, strategi og tilhørende handlingsplaner har tidligere været anvendt til at konkurrenceudsætte særmidler til gennemførelse af politiske aftaler. Det var f.eks. tilfældet i 2013, hvor GUDP indkaldte ekstra ansøgninger for i alt samlet 97 mio. kr. (50 mio. kr. + 47 mio. kr.) til grøn omstilling og beskæftigelse.

Fremadrettet vil det være muligt igen at anvende GUDP's setup til at udmønte nye ekstrabevillinger til forsknings- og udviklingsprojekter, hvis indsatsområderne, i store træk, falder i tråd med GUDP's rammer, strategi og handlingsplan.